

เมษายน 2569

Academic Focus

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

กฎหมายการศึกษาเท่าเทียม : การเปลี่ยนผ่านสู่ระบบการศึกษาไร้พรมแดน

กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

0-2242-5900 ต่อ 5751

ข้อมูลโดย นายณัฐพล ยิ่งกล้า
นิติกรชำนาญการพิเศษ

ออกแบบโดย นางสาวภา วาสนา
เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

ประเด็นสำคัญ

- 1** ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไทยเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ครอบคลุมทั้งมิติการเข้าถึงโอกาสและมิติเชิงคุณภาพ โดยมีปัจจัยพื้นฐานจากข้อจำกัดทางทุนทรัพย์และพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลต่อมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ที่ไม่เท่าเทียมกัน การแก้ไขจึงต้องอาศัยกลไกทางกฎหมายและนโยบาย ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษาที่มุ่งเน้นการขจัดอุปสรรคด้านค่าใช้จ่ายและคุ้มครองสิทธิของกลุ่มเปราะบาง เพื่อจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกันอย่างเป็นรูปธรรม
- 2** ปัจจุบันความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทยถึงขั้นวิกฤต โดยมีความยากจนเป็นปัจจัยหลักที่ผลักดันให้เด็กหลุดออกจากระบบในช่วงชั้นรอยต่อ ในปีการศึกษา 2567 มีนักเรียนยากจนพิเศษถึง 1.3 ล้านคน ซึ่งมากที่สุดในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ขณะที่การจัดสรรงบประมาณและบุคลากรตามขนาดสถานศึกษาสร้างช่องว่างคุณภาพระหว่างโรงเรียนในเมืองและชนบทอย่างชัดเจน สะท้อนให้เห็นว่าเพียงแค่การเข้าถึงโอกาสยังไม่เพียงพอต่อการสร้างการศึกษาที่มีคุณภาพได้
- 3** ระบบการศึกษาของไทยขับเคลื่อนด้วยกรอบกฎหมายที่มีรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นแม่บทหลัก มุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีการบังคับใช้กฎหมายเฉพาะเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและตอบสนองความต้องการที่แตกต่างอย่างมีศักดิ์ศรี ควบคู่กับการใช้กลไกจากกฎหมายกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) และกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในการปฏิรูประบบงบประมาณ กฎหมายเหล่านี้จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการรับรองสิทธิพื้นฐานและสร้างความเป็นธรรมทางสังคมเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึง

4 ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาเท่าเทียม พ.ศ. มุ่งแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างระหว่างเขตเมืองและชนบทผ่านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการศึกษานอกสถานที่เพื่อก้าวข้ามข้อจำกัดด้านสถานที่และเวลา สำคัญประกอบด้วยการจัดตั้งระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ที่รองรับการเทียบโอนประสบการณ์จากการทำงานจริงและการจัดตั้งสถาบันการศึกษาเท่าเทียมในรูปแบบองค์กรมหาชนเพื่อบูรณาการภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายฉบับนี้จะส่งผลให้ระบบการศึกษาไทยมีความยืดหยุ่นและไร้พรมแดน โดยรับรองสิทธิของการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ให้เทียบเท่ากับการศึกษาในระบบปกติ อันจะทำให้ผู้เรียนในทุกระดับพัฒนาตนเองไปเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป

5 ผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติการศึกษาเท่าเทียม พ.ศ. สะท้อนความคาดหวังในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อขยายโอกาสสู่พื้นที่ห่างไกล ควบคู่ไปกับการจัดตั้งสถาบันการศึกษาเท่าเทียมในรูปแบบองค์กรมหาชน เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารจัดการ อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อกังวลด้านความซ้ำซ้อนของหน่วยงานและประสิทธิภาพของงบประมาณ ซึ่งภาครัฐจำเป็นต้องเร่งสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์และระบบธนาคารหน่วยกิตให้เป็นรูปธรรมภายในกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนด ขณะที่สถานศึกษาต้องปรับบทบาทมุ่งสู่การเรียนการสอนไร้พรมแดนที่รองรับการเทียบโอนประสบการณ์ เพื่อให้เกิดการปฏิรูปโครงสร้างการศึกษาที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

บทนำ

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทย (Educational Inequality) เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ฝังรากลึกในสังคมมายาวนาน แบ่งออกเป็น 2 มิติหลัก ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำในมิติด้านการเข้าถึงการศึกษา (Inequality in Access to Education) และความเหลื่อมล้ำในมิติด้านคุณภาพของการศึกษา (Inequality in Quality of Education) ดังนี้ (ธร ปีติฉล และคณะ, 2565, น. 3-1)

1 ความเหลื่อมล้ำในมิติด้านการเข้าถึงการศึกษา (Inequality in Access to Education) หมายถึง ความไม่เท่าเทียมกันของโอกาสที่นักเรียนจะได้เข้าสู่ระบบการศึกษา ปัญหานี้มีสาเหตุจากหลายปัจจัย เช่น เชื้อชาติ ศาสนา ไปจนถึงการที่ครอบครัวไม่มีทุนทรัพย์เพียงพอในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน ผลกระทบ คือ ทำให้นักเรียนบางส่วนไม่ได้เข้าสู่ระบบการศึกษาตั้งแต่ต้น หรือต้องหลุดออกจากระบบการศึกษาไประหว่างทาง ซึ่งจัดเป็นความเหลื่อมล้ำที่ชัดเจนที่สุดในกลุ่มคนที่ยังไม่ได้รับการศึกษาในระดับที่ควรจะเป็น

2 ความเหลื่อมล้ำในมิติด้านคุณภาพของการศึกษา (Inequality in Quality of Education) ความเหลื่อมล้ำในมิตินี้เกิดขึ้นกับกลุ่มคนที่สามารถเข้าถึงระบบการศึกษาได้แล้ว แต่กลับได้รับคุณภาพทางการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกัน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลมักไม่ได้รับคุณภาพเทียบเท่ากับผู้ที่อยู่ในเมือง เช่น โรงเรียนในชนบทไม่สามารถสอนวิชา

ความรู้ในระดับเดียวกับโรงเรียนในเมืองหรือโรงเรียนที่มีชื่อเสียงได้ ความเหลื่อมล้ำลักษณะนี้เป็นความเหลื่อมล้ำในแนวตั้ง หมายถึง ทุกคนอาจเข้าสู่ระบบการศึกษาได้เหมือนกัน แต่สิ่งที่ได้จากโรงเรียนแต่ละแห่งกลับไม่เท่ากัน สาเหตุของปัญหาคือคุณภาพอาจมาจากการบริหารทรัพยากรที่แตกต่างกัน เช่น การจัดสรรครูผู้สอน คุณภาพการบริหารงาน รวมถึงคุณภาพของอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน

Academic Focus

การทำความเข้าใจคำว่า “การศึกษาที่เท่าเทียม” (Equality) และ “ความเสมอภาค” (Equity) จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ จำเป็นต้องเริ่มจากการพิจารณาหลักการพื้นฐานตามปฏิญญาการศึกษาอินซอน 2030 และกรอบปฏิบัติการ (Education 2030 Incheon Declaration and Framework for Action) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านการศึกษา (Sustainable Development Goal 4 หรือ SDG 4) กรอบแนวคิดนี้ยืนยันว่า การศึกษาเป็นเรื่องของสิทธิมนุษยชน พื้นฐาน ศักดิ์ศรีของมนุษย์ ความยุติธรรมทางสังคม ความครอบคลุม การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา เพศ และชาติพันธุ์ ตลอดจนเป็นสินค้าและบริการเพื่อสาธารณประโยชน์ สหพันธ์สหภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาระดับโลก (Education International) ได้อธิบายแนวทางการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมว่า ต้องให้ความสำคัญและใส่ใจเป็นพิเศษกับ “กลุ่มคนเปราะบาง” เพื่อป้องกันมิให้ถูกทอดทิ้งจากระบบการศึกษา กลุ่มดังกล่าวประกอบด้วย ผู้ยากจน สตรีและผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ชนชายขอบทางภาษา ชาติพันธุ์ เด็กและผู้ใหญ่ที่พิการ หรือผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล รวมถึงนักเรียนที่ออกจากการศึกษากลางคัน

อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม มักมีอุปสรรคสำคัญ คือ “ค่าใช้จ่าย” ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย จึงจำเป็นต้องขจัดอุปสรรคทางการเงินนี้ด้วยการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษา เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าเรียนได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย หรือในราคาที่สามารถจ่ายได้ การดำเนินการนี้ คือ หัวใจสำคัญของการออกแบบการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งไม่ได้หมายถึงการให้สิ่งเหมือนกันแก่ทุกคน แต่หมายถึงการจัดสรรทรัพยากรและการสนับสนุนที่แตกต่างกัน เพื่อประกันว่า กลุ่มคนเปราะบางข้างต้นสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพตามสิทธิของตนได้อย่างแท้จริง (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2565)

สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทย

สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทยในปัจจุบันอยู่ในภาวะที่น่ากังวล ทั้งสถานการณ์วิกฤตความยากจนและการหลุดออกจากระบบการศึกษา รวมถึงคุณภาพการศึกษาที่แตกต่างกัน ดังนี้

1 วิกฤตความยากจนและการหลุดออกจากระบบการศึกษา

ข้อมูลจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ในปีการศึกษา 2567 พบว่า มีนักเรียนยากจนพิเศษ จำนวน 1.3 ล้านคน ซึ่งเป็นจำนวนมากที่สุดในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ครั้วเรือนของนักเรียนกลุ่มนี้มีรายได้เฉลี่ยเพียง 1,133 บาทต่อเดือน หรือเฉลี่ยวันละ 37 บาทเท่านั้น โดย 1 ใน 3 ของนักเรียนยากจนพิเศษนี้ ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ เนื่องจากพ่อแม่พยายายถิ่นไปทำงานในเมือง ความยากจนเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เด็กและเยาวชนหลุดออกจากระบบการศึกษา โดยเฉพาะในช่วงรอยต่อระหว่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สู่มัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษา ซึ่งพบว่า มีเพียง 1 ใน 10 ของนักเรียนยากจนเท่านั้นที่สามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2568, น. 7)

2 คุณภาพการศึกษาที่แตกต่างกัน ผลการทดสอบ

ระดับนานาชาติ (PISA) สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างทางคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน นักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนในเขตเมืองมีแนวโน้มที่จะได้คะแนนสูงกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนในชนบท ซึ่งมีสาเหตุสำคัญจากการกระจายทรัพยากรทางการศึกษา เช่น การให้งบประมาณสนับสนุนจากรัฐตามขนาดโรงเรียน จากข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ปี 2566 พบว่า ร้อยละ 51.2 ของโรงเรียนทั้งหมดเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีขนาดนักเรียนไม่เกิน 120 คน ซึ่งจะไดงบประมาณ

น้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลมีข้อจำกัดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่นเดียวกับการจัดสรรครูที่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการจริง เนื่องจากหลักเกณฑ์ระบบการจัดสรรครูจะขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัย คือ ประเภทโรงเรียนและขนาดของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กที่ส่วนใหญ่อยู่ในชนบทได้รับการจัดสรรครูน้อย และทำให้ครู 1 คนต้องดูแลนักเรียนหลายระดับชั้นหรือหลายรายวิชา (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566, น. 33) แสดงให้เห็นว่า การเข้าถึงการศึกษาไม่ได้เป็นหลักประกันว่าผู้เรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน ดังนั้น การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงไม่ใช่เพียงแค่การเพิ่มโอกาสให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงการศึกษา แต่เป็นการศึกษาที่มีคุณภาพและสามารถนำไปต่อยอดในการศึกษาระดับที่สูงขึ้นหรือการสร้างอาชีพได้ (สิริกุล พรหมกันธา, ม.ป.ป., น. 7)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ระบบการศึกษาของไทยขับเคลื่อนภายใต้กรอบกฎหมายที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดเริ่มต้นจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่วางรากฐานสิทธิเสรีภาพทางการศึกษา เชื่อมโยงสู่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการกำหนดทิศทางการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังครอบคลุมไปถึงกฎหมายเฉพาะอีกหลายฉบับ เพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทยให้หมดไป ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สารสำคัญของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

 กฎหมาย	 วัตถุประสงค์	 กลุ่มเป้าหมาย	 กลไกทางกฎหมาย
พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม)	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม และเพื่อให้เป็น การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน โดยให้สังคมมีส่วนร่วม 	<ul style="list-style-type: none"> คนไทยทุกคน 	<ul style="list-style-type: none"> รับรองสิทธิในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้อง จัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย กำหนดรูปแบบการศึกษาเป็น 3 รูปแบบ คือ ในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย จัดให้มีระบบประกันคุณภาพ การศึกษา
พ.ร.บ. การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อสร้างหลักประกัน ให้เด็กได้รับโอกาสทาง การศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง 	<ul style="list-style-type: none"> เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่ 7 จนถึงอายุย่างเข้าปีที่ 16 	<ul style="list-style-type: none"> กำหนดให้เป็นหน้าที่ของ ผู้ปกครองในการส่งเด็กเข้าเรียนใน สถานศึกษา กำหนดบทลงโทษสำหรับ ผู้ปกครองที่ไม่ปฏิบัติหน้าที่ หรือ ผู้ที่กระทำการใด ๆ เป็นเหตุให้ เด็กมิได้เรียนในสถานศึกษา
พ.ร.บ. การจัดการศึกษา สำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อให้คนพิการสามารถ เข้าถึงและได้รับโอกาสทาง การศึกษาอย่างมีคุณภาพ ทั้งถึง และพึ่งพาตนเองได้ 	<ul style="list-style-type: none"> คนพิการซึ่งมีข้อจำกัด ในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิต ประจำวันหรือการมีส่วนร่วม ทางสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> รับรองสิทธิคนพิการ ให้ได้รับ การศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ จนตลอดชีวิต สถานศึกษาต้องจัดทำแผน การจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)
พ.ร.บ. กองทุนเงิน ให้อุปการะการศึกษา พ.ศ. 2560 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม)	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อสนับสนุนและส่งเสริม การศึกษาด้วยการให้อุปการะ การศึกษาในลักษณะต่าง ๆ เช่น ขาดแคลนทุนทรัพย์ เรียนดี หรือสาขาวิชาที่ จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> นักเรียนหรือนักศึกษา ที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษา หรือผู้ได้รับการตอบรับ ให้เข้าศึกษา รวมถึงผู้ที่ จะ เข้าศึกษาในหลักสูตรอาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> ให้อุปการะเงินเพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และค่าครองชีพ โดยมีเงื่อนไข ผ่อนปรน เช่น อัตราดอกเบี้ยต่ำ และมีระยะเวลาปลอดหนี้ หลังสำเร็จการศึกษา
พ.ร.บ. กองทุน เพื่อความเสมอภาค ทางการศึกษา พ.ศ. 2561	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อสร้างความเสมอภาค ทางการศึกษา ช่วยเหลือ ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และ ผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษา หรือพัฒนาที่เหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> เด็กและผู้ขาดแคลน ทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาส สถานศึกษา รวมถึงครู และบุคลากรทางการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> จัดสรรเงินอุดหนุนและค่าใช้จ่าย เพื่อช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ โดยวิธีให้เปล่า ให้ยืมหรือให้อุปการะก็ได้

หมายเหตุ: สรุปรูปข้อมูลโดยผู้ศึกษา (วิเคราะห์ข้อมูลจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา)

จากตารางสาระสำคัญของกฎหมายด้านการศึกษาของไทยทั้ง 5 ฉบับ พบว่ามีจุดมุ่งหมายสำคัญร่วมกันในการรับรองสิทธิพื้นฐานทางการศึกษาให้แก่คนไทยทุกคน โดยกฎหมายแต่ละฉบับมีกลไกที่เกื้อหนุนกันตามความต้องการที่แตกต่างกันของกลุ่มเป้าหมาย 3 ลักษณะหลัก ดังนี้

1 กฎหมายเชิงโครงสร้างและนโยบายภาคบังคับ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ทำหน้าที่เป็นกฎหมายแม่บทในการวางรากฐานและกำหนดหน้าที่เชิงนโยบาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนไทยเข้าถึงการศึกษาผ่านการกำหนดสิทธิการศึกษาขั้นพื้นฐานและการกำหนดหน้าที่ทางกฎหมายแก่ภาครัฐและผู้ปกครอง เพื่อสร้างความมั่นใจว่าเด็กทุกคนจะได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง

2 กฎหมายเพื่อกลุ่มความต้องการพิเศษ

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มุ่งเน้นไปที่การบริการและการช่วยเหลือทางการศึกษาที่เหมาะสม โดยบัญญัติให้รัฐต้องจัดบริการเฉพาะทาง สิ่งอำนวยความสะดวก และแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อให้คนพิการได้รับผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ทัดเทียมกับบุคคลทั่วไป

3 กฎหมายเพื่อการแก้ไขอุปสรรคทางเศรษฐกิจและความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้าง

สำหรับกลุ่มผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ รัฐได้ใช้กลไกผ่านพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560 ซึ่งเน้นการสนับสนุนเงินกู้ยืมเพื่อลดภาระทางการเงินและส่งเสริมการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ในขณะที่พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 จะมุ่งเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาค่าความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างโดยตรง ผ่านการจัดสรรทรัพยากร การพัฒนาบุคลากร และการวิจัย

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาเท่าเทียม พ.ศ.

การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2567 เมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2566 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 95.94 ในปีการศึกษา 2566 เพิ่มเป็นร้อยละ 96.66 ในปีการศึกษา 2567 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2568, น. 6) แต่การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษายังมีความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกันระหว่างการเรียนการสอนในเขตชนบทและเขตเมือง โดยผู้เรียนในเขตชนบทจะขาดแคลนทั้งครูที่มีคุณภาพ สถานที่และอุปกรณ์การเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนในเขตชนบทไม่สามารถแข่งขันกับผู้เรียนในเขตเมืองได้ เพราะเหตุความไม่เท่าเทียมในเรื่องดังกล่าว การทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกที่และทุกเวลาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญซึ่งสามารถดำเนินการผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งในระดับสถานศึกษาและระดับกระทรวงที่รับผิดชอบ อันจะทำให้ผู้เรียนในทุกระดับพัฒนาตนเองไปเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของประเทศ

ดังนั้น สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 26 นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ จึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการศึกษาเท่าเทียม พ.ศ. ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ซึ่งร่างพระราชบัญญัติการศึกษาเท่าเทียม พ.ศ. กำหนดหลักการสำคัญโดยมุ่งเน้นให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะอาศัยอยู่ในเขตเมืองหรือชนบท ครอบคลุมการศึกษาทุกระดับตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยกำหนดกลไกสำคัญไว้ ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2568ก, น. 1-4)

Academic Focus

1 การก้าวข้ามข้อจำกัดด้านสถานที่ด้วยเทคโนโลยี

กำหนดให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือวิธีการอื่นใดนอกสถานศึกษาได้ โดยกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีอำนาจในการจัดทำและบริหารแพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์ และจัดการศึกษาผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาเท่าเทียมกัน ซึ่งรวมถึงการมอบอำนาจให้สามารถมอบปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร หรือวุฒิบัตรแก่ผู้ที่จบการศึกษาผ่านระบบเทคโนโลยีนี้ได้เช่นเดียวกับการศึกษาปกติ

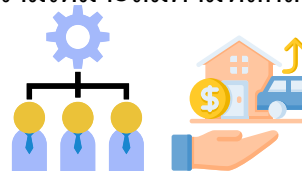
2 การเปิดกว้างและเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้

มีการนำระบบธนาคารหน่วยกิตมาใช้เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษา โดยเป็นระบบทะเบียนสะสมหน่วยกิตที่อนุญาตให้ผู้เรียนนำผลการเรียนจากแหล่งต่าง ๆ มาสะสมและเทียบโอนได้ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ นอกกระบบ หรือตามอัธยาศัย การฝึกอบรบ หรือการรับรองมาตรฐานอาชีพ รวมถึงประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานจริง หรือการฝึกปฏิบัติระหว่างประกอบอาชีพ

3 การรับรองมาตรฐานและการเทียบโอนที่ยืดหยุ่น

กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีอำนาจจัดตั้งและบริหารระบบการสอบเทียบ และดูแลการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา รวมถึงการจัดให้มีการรับรองและให้วุฒิบัตรทักษะ นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ยังอาจจัดการศึกษาผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความแตกต่างจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือมาตรฐานอุดมศึกษาได้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

4 การจัดสรรทรัพยากรและโครงสร้างองค์กร

กฎหมายกำหนดหน้าที่ให้กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ต้องจัดให้มีทรัพยากรอย่างเพียงพอ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมได้ และหากดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะมีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาเท่าเทียมขึ้นเป็นองค์การมหาชนเพื่อรับผิดชอบภารกิจนี้โดยเฉพาะ

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาเท่าเทียม พ.ศ. มีเจตนารมณ์สำคัญในการปฏิรูปเชิงโครงสร้างเพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ซึ่งกฎหมายในปัจจุบันยังไม่สามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมเพียงพอ หัวใจสำคัญ คือ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือหลักในการก้าวข้ามข้อจำกัดด้านสถานที่และเวลา เพื่อเปลี่ยนผ่านระบบการศึกษาไทยจากการยึดติดกับห้องเรียนและหลักสูตรแกนกลางเพียงอย่างเดียวไปสู่ระบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและไร้พรมแดน ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งเน้นการลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท โดยรับรองสิทธิให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการศึกษาผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการศึกษานอกสถานที่ ซึ่งถือเป็นการขยายขอบเขตสิทธิทางการศึกษาตามรัฐธรรมนูญให้มีความชัดเจนและครอบคลุมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการนำระบบ “ธนาคารหน่วยกิต” มาใช้เป็นนวัตกรรมทางกฎหมาย โดยอนุญาตให้ผู้เรียนสามารถเทียบโอนผลการเรียนจากการฝึกอบรม การทำงานจริง หรือประสบการณ์วิชาชีพเข้าสู่ระบบการศึกษาได้ กลไกนี้ไม่เพียงแต่เชื่อมโยงโลกแห่งการทำงานกับการศึกษาเข้าด้วยกัน แต่ยังส่งเสริมแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะสมและเทียบโอนหน่วยกิตได้ตลอดช่วงชีวิต โดยที่วุฒิการศึกษาจากการเรียนผ่านระบบออนไลน์จะมีศักดิ์และสิทธิทางกฎหมายเทียบเท่ากับการเรียนในสถานศึกษาปกติทุกประการ

สำหรับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างได้ให้อำนาจกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในการจัดการศึกษาผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีเนื้อหาแตกต่างไปจากหลักสูตรแกนกลางเดิม เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ใหม่และความหลากหลายของผู้เรียน ส่งผลให้เกิดความคล่องตัวในการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบโจทย์ทักษะแห่งอนาคตควบคู่ไปกับการจัดตั้งระบบส่วนกลางขนาดใหญ่เพื่อบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์แห่งชาติ ระบบการสอบเทียบมาตรฐาน และระบบประเมินผลผลการเรียนดิจิทัล ซึ่งจะบริหารจัดการโดยส่วนกลางโดยตรง เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการยกระดับคุณภาพและสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรทางการศึกษาของประชาชนทั่วประเทศอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ จากรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา และการลงพื้นที่รับฟังความเห็นจากบุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียนในจังหวัดศรีสะเกษ พิษณุโลก และกรุงเทพมหานคร โดยมีความเห็นเป็น 2 ฝ่าย สรุปได้ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2568ข, น. ค-ง)

“ฝ่ายที่เห็นด้วย”

เป็นเสียงส่วนใหญ่ เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติการศึกษาเท่าเทียม พ.ศ. มีเจตนารมณ์สำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาระหว่างเขตเมืองและชนบท ผ่านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ทุกที่ทุกเวลาในรูปแบบออนไลน์ อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของแนวทางนี้จำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาสื่อการสอนที่มีคุณภาพควบคู่ไปกับการสนับสนุนอุปกรณ์และสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้แก่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าการเรียนออนไลน์มีความเหมาะสมกับรายวิชาที่เน้นการบรรยายเป็นหลัก สำหรับวิชาที่ต้องมีการทดลองปฏิบัติ หรือกิจกรรมทางสังคมยังคงจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนในสถานที่จริง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการเข้าสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การขยายโอกาสการเข้าถึงต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษาอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง

“ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย”

เห็นว่าเป็นการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่ซ้ำซ้อนกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมที่ใช้บังคับในปัจจุบัน เห็นควรให้บรรจุไว้โดยการแก้ไขหรือเพิ่มหลักการในส่วนของการศึกษาเท่าเทียมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งเป็นร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมที่เสนอใหม่ ไม่ควรเสนอร่างพระราชบัญญัติการศึกษาเท่าเทียม พ.ศ. ซึ่งเป็นการซ้ำซ้อนในภารกิจและอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่แล้วของแต่ละกระทรวง และเป็นการยากต่อการควบคุมดูแลการดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาเท่าเทียม พ.ศ. อาจเป็นการเพิ่มภาระงบประมาณโดยไม่จำเป็น หากสามารถใช้กลไกของหน่วยงานเดิมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อาจเป็นทางเลือกที่ดีกว่า โดยต้องไม่เป็นภาระงบประมาณแผ่นดินมากเกินไป

บทสรุปและข้อเสนอเชิงนโยบาย

บทสรุป

ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นประเด็นเชิงโครงสร้างที่ครอบคลุมทั้งมิติการเข้าถึงโอกาสและมิติเชิงคุณภาพ ข้อจำกัดประการสำคัญคือ การจัดสรรงบประมาณและบุคลากรที่ไม่สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริง โดยระบบการจัดสรรงบประมาณรายหัวแบบเท่ากันส่งผลกระทบต่อโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 51.2 ของสถานศึกษาทั้งหมด ทำให้โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลมีทรัพยากรไม่เพียงพอ

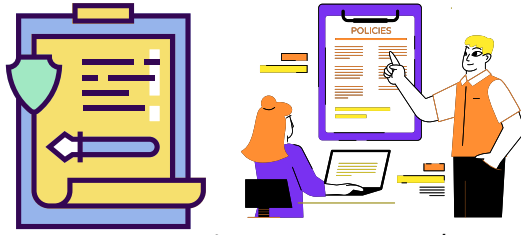
ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขณะเดียวกันหลักเกณฑ์การจัดสรรบุคลากรที่อ้างอิงตามขนาดสถานศึกษาทำให้โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาขาดแคลนกำลังครู ส่งผลให้ครูต้องรับภาระดูแลนักเรียนหลายระดับชั้นและหลายรายวิชาในคราวเดียวกัน

นอกจากนี้ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและบริบททางสังคมยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา โดยในปีการศึกษา 2567 พบนักเรียนยากจนพิเศษสูงถึง 1.3 ล้านคน ซึ่งความยากจนและค่าใช้จ่ายแฝงเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เด็กหลุดออกจากระบบในช่วงชั้นรอยต่อ อีกทั้งสถานะที่เด็กต้องขาดการดูแลจากบิดามารดาเนื่องจากการอพยพย้ายถิ่นฐานไปทำงานยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนจึงต้องมุ่งเน้นการปฏิรูปการจัดสรรทรัพยากรตามดัชนีความจำเป็นเพื่อรับรองสิทธิของผู้เรียนทุกกลุ่ม

ดังนั้น เพื่อลดช่องว่างทางการศึกษา จึงได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติการศึกษาเท่าเทียม พ.ศ. ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา อย่างไรก็ตาม ยังคงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยเฉพาะข้อกังวลเกี่ยวกับความซ้ำซ้อนเชิงโครงสร้างจากการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ในรูปแบบองค์การมหาชน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาระงบประมาณแผ่นดินโดยไม่จำเป็น นอกจากนี้ การมุ่งเน้นระบบออนไลน์เพียงอย่างเดียวยังเผชิญกับอุปสรรคด้านความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล เนื่องจากกลุ่มเปราะบางยังขาดแคลนอุปกรณ์และสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่เสถียร รวมถึงข้อจำกัดของบางรายวิชาที่จำเป็นต้องเน้นการฝึกปฏิบัติจริง

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1 กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพิจารณาปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์การจัดสรรทรัพยากร โดยยกเลิกการจัดสรรงบประมาณรายหัวแบบเท่ากันทุกคน และเปลี่ยนไปใช้ระบบการจัดสรรตามดัชนีความจำเป็นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความยากลำบากของแต่ละสถานศึกษา พร้อมทั้งปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดสรรครูให้ยึดตามภาระงานและจำนวนรายวิชาที่ต้องจัดการเรียนการสอนจริง เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในพื้นที่ชนบท รวมทั้งควรเร่งการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิต และระบบการสอบเทียบ ที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ โดยต้องมีการรับรองวิทยฐานะและสิทธิของผู้เรียนผ่านระบบออนไลน์ให้เทียบเท่ากับการศึกษาในระบบปกติ เพื่อสร้างการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน

2 รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีมาตรการเชิงรุกในการจัดสรรสวัสดิการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและอุปกรณ์การเรียนพื้นฐานให้แก่เด็กกลุ่มยากจนพิเศษตามฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ ควบคู่ไปกับการขจัดอุปสรรคด้านค่าใช้จ่ายและค่าครองชีพที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การสร้างระบบการศึกษาออนไลน์ที่ยืดหยุ่นและเข้าถึงได้โดยไม่มีข้อจำกัดด้านสถานที่และเวลา จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสร้างความเป็นธรรมทางสังคม

3 ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการศึกษาเท่าเทียม พ.ศ. ควรมีการพิจารณาทบทวนโครงสร้างการบริหารจัดการในร่างพระราชบัญญัตินี้อย่างรอบคอบ เพื่อลดความซ้ำซ้อนของภารกิจ โดยอาจพิจารณาใช้กลไกของหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญอยู่เดิม หรือจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อทำหน้าที่ประสานงานด้านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ และระบบธนาคารหน่วยกิต ซึ่งจะช่วยให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัวและลดภาระทางการเงินของรัฐในระยะยาว

บรรณานุกรม

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2568). **สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาปี 2567 และทิศทางสำคัญในปี 2568**.

สืบค้น 18 พฤศจิกายน 2568 จาก <https://www.eef.or.th/wp-content/uploads/2025/02/Inequality-situation-report.pdf>

ธร ปีติดีล และคณะ. (2565). **โครงการวิจัยเพื่อศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายทางการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย**.

สืบค้น 11 พฤศจิกายน 2568 จาก <https://www.eef.or.th/wp-content/uploads/2023/02/%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%A1-%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%A8-proof-4.pdf>

“พระราชบัญญัติกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560” (27 มกราคม 2560). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 134 ตอนที่ 12 ก, น. 1-18.

“พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561” (13 พฤษภาคม 2561). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 135 ตอนที่ 33 ก, น. 1-18.

“พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551” (5 กุมภาพันธ์ 2551). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 125 ตอนที่ 28 ก, น. 1-13.

“พระราชบัญญัติการศึกษามัคบังคับ พ.ศ. 2545” (31 ธันวาคม 2545). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 119 ตอนที่ 128 ก, น. 11-14.

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” (19 สิงหาคม 2542). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก, น. 1-23.

ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2565). **การศึกษาที่เท่าเทียม/เสมอภาค**. สืบค้น 16 ธันวาคม 2568

จาก <https://www.sdgmove.com/2021/05/25/sdg-vocab-10-equitable-education/>

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (6 ธันวาคม 2566). **การแถลงข่าวผลการประเมิน PISA 2022**. สืบค้น 5 พฤศจิกายน 2568

จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21/>

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2568). **ดัชนีทางการศึกษาระดับภาค 1-18 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568**. สืบค้น 16 ธันวาคม 2568

จาก <https://ops.moe.go.th/wp-content/uploads/2025/09/เล่มดัชนีการศึกษาระดับภาค-1-18-ปีการศึกษา-2568.pdf>

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2568ก). **ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาเท่าเทียม พ.ศ.** สืบค้น 5 พฤศจิกายน 2568

จาก https://www.parliament.go.th/section77/manage/files/file_20250127041603_1_445.pdf

_____. (2568ข). **รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายร่างพระราชบัญญัติการศึกษา**

เท่าเทียม พ.ศ. สืบค้น 5 พฤศจิกายน 2568 จาก https://www.parliament.go.th/section77/manage/files/file_20250522045231_2_445.pdf

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). **พลิกปม PISA ปัจจัยที่กระทบต่อคุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิตของเด็กไทย**.

สืบค้น 5 พฤศจิกายน 2568 จาก https://www.nesdc.go.th/wordpress/wp-content/uploads/2025/06/2566_article_q4_004.pdf

สิริกุล พรหมกันธา. (ม.ป.ป.). **การกระจายการศึกษาผ่านนโยบายการสร้าง ความเท่าเทียมทางการศึกษาและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา:**

กรณีศึกษาชุมชน ตำบลป่าป้อง อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่. สืบค้น 16 ธันวาคม 2568 จาก https://soc.cmu.ac.th/images/ePublication/PoliticalEconomy/Sirikun_Phromkantha.pdf